

การศึกษา

การมีส่วนร่วมเชิงรุก

ความกระตือรือร้นในการศึกษาเล่าเรียนเป็นสิ่งที่แสดงถึงการตอบสนองต่อการเรียนรู้ ผู้สอนจึงจำเป็นต้องหาวิธีที่จะทำให้ผู้เรียนมีความสนใจเล่าเรียนหรือที่เรียกว่า การมีส่วนร่วมเชิงรุก (active participation) ซึ่งคณะกรรมการจัดทำพจนานุกรมศัพท์ศึกษาศาสตร์ร่วมสมัย สำนักงานราชบัณฑิตยสภา ได้อธิบายไว้ดังนี้

การมีส่วนร่วมเชิงรุก หรือ การมีส่วนร่วมอย่างตื่นตัว (active participation) หมายถึง การร่วมกิจกรรมการเรียนการสอนของผู้เรียนอย่างกระตือรือร้น ตื่นตัว มีใจจดจ่อและผูกพัน กับสิ่งที่ร่วมกิจกรรมอย่างแข็งขันตลอดบทเรียน ทำให้ผู้เรียนมีความสนใจและตั้งใจเพิ่มขึ้น ซึ่งมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมและเพิ่มพูนการเรียนรู้

การมีส่วนร่วมเชิงรุกมี ๓ แบบ คือ ๑. การมีส่วนร่วมอย่างชัดเจน (overt active participation) สามารถมองเห็นได้หรือได้ยิน สามารถวัดและประเมินได้ เช่น การพูด การเขียน การทำท่าทางที่แสดงถึงความเข้าใจที่แจ่มแจ้ง ๒. การมีส่วนร่วมอย่างไม่ชัดเจน (covert active participation) เกิดขึ้นในใจแม้ว่าผู้เรียนจะเป็นผู้มีส่วนร่วมในการเรียนรู้ อย่างตั้งใจแต่ไม่สามารถสังเกต วัด และประเมินได้ เช่น การอ่าน การคิด การจินตนาการ การสร้างภาพในใจ ๓. การมีส่วนร่วมแบบผสม (combination active participation) เป็นการผสมการมีส่วนร่วมอย่างชัดเจนกับการมีส่วนร่วมอย่างไม่ชัดเจนเข้าด้วยกัน เป็นการเสริมสร้างการมีส่วนร่วมและให้หลักฐานที่สามารถสังเกต วัด และประเมินได้

คุณลักษณะของการมีส่วนร่วมเชิงรุกของผู้เรียนที่สำคัญมี ๔ ประการ คือ ๑. การแสดงออกที่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการเรียนการสอน ๒. ผู้เรียนทุกคนหรือส่วนใหญ่มีส่วนร่วมในกิจกรรมการเรียนรู้ ๓. การมีส่วนร่วมแสดงออกและปฏิบัติในขณะเดียวกัน และ ๔. ผู้เรียนมีส่วนร่วมตลอดบทเรียน

การมีส่วนร่วมเชิงรุกที่จะช่วยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ที่แท้จริงได้ดี ควรเป็นการตื่นตัวที่เป็นไปอย่างรอบด้านทั้งทางด้านร่างกาย สติปัญญา สังคม และอารมณ์ เพราะพัฒนาการทั้ง ๔ ด้าน มีความสัมพันธ์ต่อกันและกัน และส่งผลต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน.

จินดารัตน์ โพธิ์นอก